

RUITENBREKERS is de benaming voor een groep niet nauwkeurig identificeerbare jonge flaminganten, die tijdelijk in gebruik was na de De Bo-hulde te Tielt op 3 september 1885.

In een merkwaardige rede had Gezelle zich daar uit de hoogte afkeurend uitgelaten over de volgens hem al te rumoerige studenten, „wier nuttelooze beweginge” - hij bedoelde de V.B. - hij vergeleek met „naamloos guitenwerk en verwaande ruitebrekerije van machteloze kinders”. De weerklank van die uitspraak was recht evenredig aan Gezelles toenmaals uitzonderlijk prestige bij de studenten. De dichter zelf bleek sedert enkele tijd - ook wel onder invloed van de verzuiling van de schoolstrijd - minder en minder ingenomen te zijn met de evolutie van de V.B. waarvan hij maar al te goed wist dat hij ze zelf op gang had helpen brengen. De studenten immers konden niet langer onvoorwaardelijk eerbied voelen voor het gezag van bisschoppen en schooldirecties.

Met zijn van Vlaams standpunt weinig duidelijke uitspraak van 3 september 1885 was Gezelle trouwens niet aan zijn proefstuk. In een bespreking van de *Histoire de Menin* van Rembry-Barth in de *Gazette van Kortrijk* (2 augustus 1881), had hij zich erover verheugd, dat dit werk in het Frans geschreven was, zodat iedereen het kon lezen, beter dan bv. de *Geschiedenis der stad Kortrijk*, die volgens hem in het „nederduitsch officieel schier-Hollandsch” opgesteld was. Hiermee had hij niet alleen Frans de Potter, de schrijver ervan, maar ook menig vriend nodeloos ontstemd. Op hetzelfde theoretische vlak ging hij zelfs zover, in een artikel in *Le Muséon* (voorjaar 1885), het Frans de algemene omgangstaal van de Vlamingen te noemen en erbij te voegen: „Cette existence, en Flandre, de deux idiomes aussi disparates que le français et le flamand, loin d'être nuisible à la conservation

de celui-ci, lui est, au contraire favorable”.

Ook al was ze minder verreichend dan de voorgaande, toch deed de paternalistische, onbekookte en eigenwijze uitspraak tijdens zijn met spanning verwachte rede te Tielt, de maat overlopen. Nog hetzelfde jaar lieten de studenten te Antwerpen een brochure verschijnen, getiteld *De Ruitenbrekers*: zeven heftige pamfletten waarvan er vier rechtstreeks tegen Gezelle gericht waren. Denigrerend werd deze publikatie wel eens een uiting van „eerste-broek-politiek” genoemd (vgl. A. Walgrave), maar zelfs iemand als Jan Ignaas de Beucker vreesde in een brief, dat men Gezelle nu als een „verrader” zou moeten beschouwen.

Het is niet zo duidelijk wie Gezelle kan hebben bedoeld. In de eerste jaren dacht hij aan de studenten die in minder bezadigde publikaties aan het woord kwamen; maar dat hij ook zijn eigen vrienden uit *De Vlaamsche Vlagge* op het oog had, blijkt o.m. uit een brief van mei 1886 aan de Limburger Polydoor Daniëls. Een bedenking aangaande „schreeuwende studenten... die, eens uit hun studiën, hoegenaamd niets en zullen doen”, laat hij daarin aansluiten bij een vermelding van *De Vlagge* en de wijze waarop de opstellers ervan doen wat ze kunnen om dat tijdschrift te doen aanzien als zijn werk. Juist die *Vlaamsche Vlagge* poogt dan ook in haar eerste nummer van 1886 de vrede te herstellen: met een vermanende vinger in de twee richtingen tracht een redactielid - Hugo Verriest? - in zeven brieven aan de schrijvers van de brochure duidelijk te maken dat de Tieltse uitspraak Gezelles diepste overtuiging niet weergaf. Alles samen was deze ruitenbrekersrel een typisch Vlaams ruzietje, dat echter aan de bestrijders van de V.B. achteraf vaak de gelegenheid bood Gezelle zelf voor hun anti-Vlaamse wagen te spannen (z. ook *Studentenbeweging*: Katholieke).

LITERATUUR: A. Walgrave, *De historie van Guido Gezelle en de „Ruitenbrekers”*, in *Vlaamsche Arbeid* (1923); - N.N., *Die seer scone historie... (van)... De Vlaamsche Vlagge* (1926); - P. Allossery, *Kan. Adolf Duclos (1841-1925). Met een kijk op den zoogenaamden taalparticularistenstrijd* (1930); - K. M. de Lille, *Alfons Van Hee* (1963); - R. Boudens, *Kardinaal Goossens en de Vlaamse Beweging*, in *De Maand* (1970); - J. Boets, *Gezelle, de „Flaminguist”*, in *Spiegel der Letteren* (1970-'71).

JOZEF BOETS